- D E T T E E R L O N D O N -
N-nn. Jule- og Nyttaarsnummer N-nn.

BREV TIL EN HJEMMEFRONTFANGE.

Du!
Du fikk ikke brevet fra oss.
"Ukjent her".
Bødlene nekter oss vite
hvor du er....

Du har sittet lenge naa
paa sultebrød
bak piggtraad og minefelt,
levende død..

Ikke en taare er felt

+

Sorgen og saknet
er ikke lenger slik -
det tar ikke noe vi eide,
men gjør oss usigelig rik.

Og du gav saa meget.
Hvorfor skulle du ikke fortsatt gi?
Lukket og taus og blek
eide du verdens overflod
som skulle bli alle til del.
Men først maatte alle bli fri.

+

Du var redd. Det sa du.
For aa bli tatt.
Det redde motet du viste, den roen,
den freden
som stred din gestaponatt.
Og saa din siste hilsen:
Jeg har ikke røpet noen.

Folk som ikke kjente deg
sa du var vek,
men fikk se du var sterk
da du blodig og blek
kom ut av din fengselsdør,
og ennu mer blek
ja, dødelig blek
blev sendt fra ditt siste forhør.
Og hadde vunnet ditt fridomsverk.

+

Siden skulle du trøste
dem du hadde kjær.
Du kunne bedt dem være
deg alltid i saknet nær.
Og saa smilte du vekt og sa:
Hils dem og si at jeg har det
bare bra.

+

Hvor er du, kamerat?

Alene? Er du alene?
Forlatt?

Nei, tusener i et forbrødret vennskap
sitter hos deg
gjennom en slavedømt hverdag
og en pinefull, vaaken natt.

+

Du! Ikke en taare er felt.
Sinnet er kaldt.
Kaldt som flammende nordlys,
ja, brennende kaldt som det.
Hjertene hamrer i uro.
Tankene gir ikke fred:
Vi fikk ikke sagt farvel
og vi maa møtes for det.
Saa hvorfor ikke i kveld?

Vi som er utenfor
kan gjøre det ganske lett.
Vi kunne gaa til gestapo:
Kan vi faa hilse paa ham?
Bare et par-tre ord?

Saa svarer en inderlig, hjertelig raatt:

Han som har med dette
er dessverre gaatt
og ingen vet beskjed.
Eller kort og haanlig: Nei.

Da skyter vi ham ned
og saa faar vi treffe deg.

Deg.
Treffe deg hos de tusen
om DU er død,
dele med deg
det tørre, svarte slavebrød.

Ja, da faar vi hilse paa dere
tusener fangne kamerater
som slavesliter
Oranienburgs og Grinis brakkegater.

+

Nei.
Vi vil ikke komme slik.
Vi har en tro, et haap.
Vi venter.
Du blev tatt av gestapo.
Du gjorde at vi blev igjen.

Vi blev de nye menn,
de næste gestapo henter.

+

En dag skal vi komme,
"vi som er igjen".
For der er alltid noen
"vi som er igjen".

Med brennende het ild
fra flammekasterne
til vaare gutter fra de store hav
vil vi en natt komme, vi
og brenne piggtraadhekken av.

Og rope: DU ER FRI.

NnnNnnNnnNnnNnnNnnNnnNnnNnnNnnNnnNnnNnnNnnNnnNnnNnnNnnNnnNnnNnnNnnNnnNnnNnn

KRIGEN I LUFTEN. Da sjefen for RAF's Bomber Command, Air Chief Marshall Harris, for 2½ aar siden uttalte at de allierte bombestyrker skulle komme til aa ramme Tyskland vidt og bredt, dag og natt, i regn eller taake, var det mange baade i fiendens leir og hjemme som stilte seg tvilende til dette. Men Harris kom ikke med tomme løfter. Efter invasjonsdagen og i løpet av en høst med et vær som Mellem-Europa ikke har sett paa to menneskealdre, har de anglo-amerikanske flystyrker kastet I/4 million tonn bomber over tysk omraade. Av denne bombevekt beregnes RAF aa ha kastet I5o ooo tonn. I november satte de allierte flystyrker ny rekord med I03 000 tonn bomber over Tyskland, derav 53 ooo tonn av RAF, mens de amerikanske flygerkorps i England og Italia har kastet 5o ooo tonn. RAF var over Tyskland i I9 dager og 22 netter. I maanedens løp blev det rettet 3o kraftiga angrep paa tyske oljemaal, og bare 26,27.og 28 nov. gikk tyske jagere opp og led store tap. De amerikanske flystyrker skjøt i nov. ned 77o tyske fly. I denne maaned blev for første gang de nye I2 ooo pounds "blast bombs" kastet mot tyske byer. I hvilken grad de forbedrede allierte angrepsmetoder har øket effekten av den nu paagaaende offensiv er vanskelig aa beregne. Det er ennu en hemmelighet hvor meget de allierte sparer med sine "Bomb MASTERS", stifinnerfly og nye metoder for effektiv spredning av brannbomber og for innsiktning av sprengbomber, men i flykretser er man overbevist om at med alle disse forbedringer kan en bombeflystyrke paa høyst 3oo maskiner idag utføre samme arbeid som blev utført under det første I000-fly angrepet mot Køln i I942. Det er nu offentliggjort endel detaljer om det berømte instrumentsikte ved hjelp av hvilket de allierte flygerne gjennem skyer, røyk og taake tydelig kan se og velge ut sine maal. Med dette bombesiktet kan et industrielt maal rammes under visibiliteten apsolutt null. Paa en lysskjerm foran seg ser piloten landskapet under seg tydelig gjengitt akkurat som paa et kart og ved aa regulere innstillingen paa instrumentet kan han faa det til aa vise et større eller mindre omraade, hvorved bildet over selve maalomraadet kan gjøres mere detaljrikt. En annen alliert oppfinnelse er det nye selvregistrerende flykamera for nattopptagelser. Her eksponeres filmen automatisk ved antendelse av den utkastede lysbombe, og næste film ruller samtidig paa plass for næste opptagelse. Et almindelig Mosquito transportfly har krysset Atlanteren fra Labrador til England paa 6 timer og 8 minutter.

SJØKRIGEN. Den viktigste begivenhet til sjøs i den senere tid i de europeiske farvann er naturligvis senkningen av "Tirpitz" utenfor Tromsø. Det er alt i alt en uhyggelig tapsliste den tyske marine har hatt i norske farvann under denne krig.. Det begynte med senkningen av den IO 000 tonn store krysser "Blücher" i Drøbaksundet og av krysseren "Karlsruhe" utenfor Kristiansand 9.april I940. Noe senere gikk krysseren "Königsberg" til bunns paa Bergens havn efter et brittisk flyangrep, mens den moderne jagerflottilje paa II enheter i Narvik-omraadet blev tilintetgjort av en brittisk eskadre med slagskibet "Warspite" i spissen. Ogsaa en rekke mindre skib gikk tapt under operasjonene i Norge, og sjø- og luftstridskrefter har senere under hele okkupasjonen beskattet den tyske flaate sterkt i norske kystfarvann. I julen ifjor blev det 26 000 tonn store slagskib "Scharnhorst", som var stasjonert i Norge, lokket ut i Ishavet og møtte sin skjebne der, og den I2. nov. iaar gikk endelig 35 000 tonneren "Tirpitz" ned. Den tyske flaate er nu overordentlig redusert naar det gjelder overflateskib. Den har igjen et slagskib paa 26 000 tonn, "Gneisenau" som ligger i en Østersjøhavn, men ikke har kunnet settes i stridsdyktig stand efter brittiske flyangrep. Av større skib er derfor nu bare disponible to IO 000 tonns panserskib, "Admiral Scheer" og"Lützow", to IO 000 tonns kryssere, "Prins Eugen" og "Admiral Hipper" og tre lette kryssere (6000 tonn). Det groveste artilleri i den tyske flaaten er nu panserskibenes 28 cm. kanoner. De tunge krysserne har 20,3 cm. kanoner, de lette I5 cm.. Jagervaabenet omfatter antagelig ennu ganske mange enheter, ligesaa ubaatvaabenet, men dettes effektivitet er sterkt redusert: oktober viste saaledes det laveste senkningstall for allierte skib under hele krigen

I HELE HØST og ikke minst i de siste uker har gestapo forsterket sin aktivitet over hele landet. Det skal være kommet flere hundre nye gestapofolk til Norge. Gaterazziaer og politiundersøkelser paa kafeer og restauranter hører nu til dagens orden i Oslo, og de tyske vaktene utenfor bensinstasjonene og andre steder er overordentlig nervøse. I Bergen vedvarer portforbudet og tyskerne skyter vilt om noen viser seg i den forbudte tid. I Fana, paa Østerøya, Eikanger og flere andre steder vad Bergen har det vært rassiaer. Sørlandet har ogsaa vært ille ute. Det begynte i Aaseral der tyskerne har funnet et vaabenlager. Folk sier de er blitt angitt av en mann som har vært der oppe i lengere tid. 8-I0 mann er arrestert, og mange skal ha rømt til fjells. Gestapo hadde navn aa gaa efter. Det sies aa ha vært kamphandlinger mellem befolkningen og tyskerne. Natt til I5. nov. blev en rekke unge mennesker arrestert i Kristiansand og nærmeste omegn. Siden har det vært undersøkelser i en rekke bygder og 200 personer er arrestert.

30 norske fartøyer er hittil bestilt ved svenske skibsverft, forteller en svensk avis. Et norsk hvalkokeri er under bygning ved et engelsk skibsbyggeri. Det staar side om side paa beddingen sammen med et engelsk som ogsaa er under bygning. Det gjelder aa forberede freden.

DEN ENGELSKE VIDENSKAPSMANNEN, dr. F l e m m i n g som har utekspriментert det fantastiske lægemidlet penicilin, har gitt pressen nye opplysninger om dets fremtidige bruk i medisinen. Han advarer mot overvurdering av dets virknings-omraade, saaledes er det nytteløst aa bruke det mot kreft og tuberkulose. Men ved de vanlige nese- og munn-infeksjoner vil det -eftersom det stadig blir forbedret - ha en forbløffende virkning. Ennu er der vanskeligheter til stede ved en produksjon av lægemidlet tilstrekkelig for verdensmarkedet, men saa snart disse vanskelighetene er overvunnet - det tvilte ikke dr. Flemming paa- vil det bli av den største betydning i kampen mot infeksjonssykdommene. Det vil da bli solgt i tabelettform og pastaform, og som en morsom kuriositet kunne Flemming fortelle at det slett ikke var usansynelig at damenes lebestifter om ikke saa lenge ville bli innsatt med penicilin.

DEN DANSKE PRESTEN Egon Johannesen fra Hersum kirke blev myrdet av nazister 23. nov.

N-nn. HJEMMEFRONTEN N-nn.

I944. Det er fremtidens historikeres sak og ikke vaar - som lever midt oppe i tidens rasende malstrøm av ytre og indre begivenheter - aa finne frem til og legge sammen alle de smaa og store motstandsytringer som tilsammen utgjør den norske Hjemmefronts kamp mot undertrykkelsen og undertrykkerne i okkupasjonsaaret I944. Det har vært sagt at intensiteten i denne kampen nøye er forbundet med kampen ute, slik at øket aktivitet paa de store frontene har ført til øket virksomhet hjemme, og at en tilsvarende avslapping i operasjonene ute lett har kunnet registreres paa vaar Hjemmefronts arbeidskurve. Vi tror ikke at paastanden vil kunne staa for en kritisk vurdering. Selvsagt betyr militære og politiske seire paa Utefronten en vesentlig stimulans for Hjemmefronten, men paa tvers av denne paralelliteten vil vaart folks nasjonale og moralske samvittighet og det enkelte individs rettferdighets og rettsfølelse og dets hevdelse av personlig og nasjonal frihet gi seg utslag mot alt som smaker av overgrep, forræderi, usselhet og terror, denne motstanden betinges ikke av de allierte armeenes fremgang paa frontene. Vi kunne kalle denne motstanden for grunnmotstanden hos vaart folk, bestemt av vaar nasjonale egenart, men ogsaa av en sterk samhørighetsfølelse med andre undertrykte folk. Kampen blev reist i I940. I I944 har den vært sterkere enn noensinde, en seig og kompromisløs motstand mot tvangsmobilisering, tvangsutskrivning, deportering og alle politiske nazifiseringsplaner. Kampen mot den av ns planlagte og av tyskerne bifalte mobilisering av aarsklassene 2I, 22 og 23 kom i en tid da invasjonen - om den kunne ventes naarsomhelst- ennu ikke var satt igang i vest. Den gav seg spontane uttrykk lande over slik at quislingene og okkupantene aldri kunne være i tvil om hvor det norske folket stod efter 4 aars hensynsløs terror og intens propaganda. Det blev den norske Hjemmefronts hittil største seir militært vurdert; de politiske seirene i I940, -4I, -42 og -43 var like verdifulle i en tid da "frontene", de politiske og militære, var preget av defensiv forberedelse. Men et nytt forhold blev klart for vaart folk i aaret som er gaatt: Hjemmefronten var - fra aa være et konglomerat av ulike grupper, sterke og aktive nok, men isolerte og lokale - blitt en homogen enhet under en Hjemmefrontens Ledelse som fra en apsolutt - og tidligere nødvendig - dekning traadte frem som offisielle representanter for vaar kamp og la frem et program, godkjent og bifalt av vaar Konge og vaar Regjering i London. Den prutningsløse oppslutning om H. L. viste samtidig at Ledelsens linje i hjemmekampen hadde hele folkets tilslutning.

Det er her ikke mulig aa komme inn paa alle grener av kampen som organiseres av Hjemmefrontledelsen og som paa sin side staar til ansvar overfor den i første instans. Heller ikke kan vi komme inn paa det samarbeid som av de vel viktigste del av Hjemmefrontstyrkene - de væpnede, hemmelige militære enheter - er i stand med vaart Forsvarets Overkommando i London. Vi kjenner ikke til det. Vi vet bare at vi - saavelsom hele det norske folk - i bevisstheten om at vi ikke er forsvarsløse naar "tiden er inne", har faatt øket styrke for den lille del av motstanden som vi representerer.

En annen del av kampen hjemme - som vi kunne kalle den aktivt aktive - har i aaret som gikk vært den militært viktigste og den som krever mest av aktørene. Vi sikter til sabotasjegruppene hvis arbeisfelt og arbeidsresultater har vært i sterk utvikling helt fra forrige nyttaarsskifte av, og vel i høyeste grad har styrket vaar Hjemmefronts position ute. Utover høsten har bedrifts-og anleggssabotasjen i dristighet naadd klimaks ved en serie ypperlig planlagte og ikke daarligere gjennemførte aksjoner mot fabrikker, verksteder, tankanlegg, jernbaner og skipsverfter i storindustristrøkene østpaa, særlig i Stor-Oslo. Disse aksjonene - som hele Hjemmefrontens arbeide i I944 har ikke kunnet gjennemføres dersom ikke kampen mot angiverne, registrering og uskadliggjørelse av dem ved direkte anslag har vært i den grad effektiv at en kan si dette har betydd like meget for Hjemmefronten som nøytraliseringen av det tyske ubaatvaaben paa alle hav har hatt aa si for den allierte forsyningstrafikk til krigsfrontene.

Kampen krever ofre. Den norske Hjemmefronten har misten flere av sine beste menn i aaret som gikk. Men fremdeles staar et motto over dem som maa ta opp arbeidet efter falne kamerater, det har staatt der siden 7. juni I940 :

K A M P E N F O R T S E T T E R.

FORFATTERNE OG KRIGEN. Blant det byttet tyskerne sikret seg da de toget inn i Paris vaaren 1940, var ogsaa den engelske humoristen P.G.Wodehose, Jeeves' skaper blev anbragt i en fangeleir og til engelskmennenes store forbitrelse opptraadte han et par ganger i tysk kringkasting. Senere blev han sluppet løs, og da de allierte befridde Paris i sommer, var Wodehouse atter i den franske hovedstad. Man bebreidet ham hans kringkastingsopptreden. "Det falt meg aldri inn at det kunne være noe galt," sa P.G. "Jeg synes selv det lyder idiotisk", fortsatte han, "men jeg tror alle forfattere er litt tomsete." - Dermed mente han vel at mange forfattere er saa opptatt av sine egne problemer og saa subjektivt innstilt til omverdenen at de ikke kan skjønne seg paa storpolitikk og krig. Men oppgjøret med nazismen angaar skribentene mer enn de fleste andre yrkesgrupper. Ikke fordi de har en vaaknere samvittighet enn andre mennesker, men ganske enkelt fordi nazistene først av alt kaster det frie ord i lenker naar de okkuperer et land. Og det frie ord er for alle skribenter en absolutt livsbetingelse. Goebbels la tidlig sin klamme haand over aandslivet i Tyskland. Uønskede forfattere hadde ingen muligheter for aa faa trykt sine bøker, og alle begavelsene gikk i tur og orden i landflyktighet. Ludwig R e n n drog til Spanien og blev en av sjefene for den internasjonale brigaden under borgerkrigen. Erich Maria R e m a r q u e slo seg ned i Sweits. Efter mange omskiftelser havnet Heinrich M a n n og Stefan Z w e i g i Sydamerika, hvor den siste begikk selvmord nu under krigen. USA blev oppholdssted for Thomas M a n n, Lion F e u c h t w a n g e r, Emil L u d w i g m.fl. Heller ikke Alfred D ø b l i n og Franz W e r f e l fant i lengden noe blivende sted i Tyskland. - Disse eksilforfatterne har stort sett ikke bare tatt kraftig til orde mot nazismen, men ogsaa gitt uttrykk for at de ikke tror paa noe annet og demokratisk Tyskland, slik som andre landflyktige som R a u s c h n i g aabenbart gjør. Saa langt fra aa organisere noen medlidenhetskampanje har Emil Ludwig m.fl. rast mot den "evige tysker".

Av betydelige forfattere er saavidt vites (det er meget vanskelig i det avstengte Norge aa skaffe seg et korrekt billede av verdenslitteraturen idag. Paastander og opplysninger legges derfor frem med en viss reservasjon) bare Hans F a l l a d a tilbake i Tyskland. Han skal nærmest være internert paa sin gaard trass i at han i sine senere bøker av og til har hengt paa seg en slags nasjonalsosialistisk hale. Gamle Gerhard H a u p t m a n n bor antagelig ogsaa i sitt fedreland, men dermed skulle det være slutt.

Den klamme haand grep efter større omraader. Den kjente østerrikske kulturhistorikeren Egon F r i d e l l tok sitt liv kort efter Anschluss, tsjekkeren Karel C a p e k ("Salamanderkrigen", "Insektliv", "Moren") fant ikke livet verd aa leve lenger da de tyske tropper rykket inn i hans fedreland. Og baade der og i Polen utryddet herrefolket systematisk all intelligens.

I Danmark falt Kaj M u n k paa sin post , osv. osv.

Interessant er utviklingen i Frankrike. Nederlaget i 1940 var saa lammende at det ikke ville forbause om ogsaa en del av aandslivets menn ville svikte. Mange har ogsaa sviktet, men de største har ikke gitt efter. Verst har frafallet vært blant avisfolket. Georges S u a r e z og tidligere sjefredaktør i Le Matin, Stephen L a u z a n n e, blev forleden idømt henholdsvis dødsstraff og 20 aars fengsel for aa ha stilt sine penner til fiendens disposition. Bortsett fra Figaro er nesten alle de store daglige parisavisene døde - Le Petit Parisien , Le Juornal, L'Oeuvre etc. Isteden er de illegale publikasjonene begynt som dagsaviser - Combat, Libaration, Resistance og Franctireur. Deres ærlige og uredde ledere skal være en kjærkommen forandring fra førkrigstidens noksaa korrupte franske presse. Men, sier den amerikanske korrespondenten William S h i r e r, nyheter faar ingen av dem frem. Den franske pressen og det franske folket skal være fantastisk uvitende om hvad som har hendt rundt om i verden i disse 4 aarene som er gaatt.

Paa en svarteliste omfattende næsten 200 navn paa "forfattere som gjennem opptreden eller i skrift under okkupasjonen har gitt undertrykkerne moralsk eller materiell hjelp", staar saapass kjente forfattere som Pierre B e n o i t, Alexis C a r r e l ("Mennesket det ukjente"), Jean G i o n o og den gamle nasjonalist og royalist Charles M a u r r a s. Paul M o r a n d har vært Vichys ambassadør i Sweits.

Men mange av de største begavelsene har staatt klart paa den annen side. Lyrikeren Paul V a l é r y, den katolske romanforfatteren Francois M a u r i a c Georges D u h a m e l, Roger Martin d u G a r d ("Familien Thibault") har ydet regelmessige bidrag til de illegale avisene. Gabriel C h e v a l i e r ("Et forargelsens hus") og Andre Malraux har vært maquisledere. Andre G i d e og Andre M a u r o i s har vært i utlandet i de siste aarene.
I de ikke-okkuperte landene er ikke forfatterne i den grad blitt hvirvlet inn i det krigerske og politiske spill. Som motiv og opplevelse har krigen virket helt forskjellig paa dem. I den amerikanske litteraturen i krigsaarene er hele skalaen representert, fra S t e i n b e c k s okkupasjonsroman "Maanen er gaatt ned" og lyrikeren C a r l S a n d b u r g s hyldningsdikt til hjemmefrontens soldater verden over via John D o s P a s s o s bok om Amerikas krigsinnsats og H e m i n g w a y s roman fra borgerkrigen i Spanien og dramatikeren Maxwell A n d e r s o n som lar sitt siste skuespill foregaa under kampene paa Fillippinene, til Sinclair L e w i s, som skal ha vært isolasjonist, noe som virker litt rart naar en tenker paa hans bok "Det kan ikke hende her". Ytterst paa skalaen staar saa det nye stjerneskuddet William S a r o y a n som flykter fra virkeligheten inn i litt sentimentale poetiske drømmerier blandet med bevisst barnslighet. Ellers maa det konstateres at nye dikternavn er paa vei mot berømmelsen, men stort sett holder de gamle - Hemingway, Lewis, Faulkner, Steinbeck, Willa Cather m. fl. -stillingen.
Den engelske litteraturen bærer for en del preg av det sosiale reformarbeid som paagaar under krigens press. En sosial og folkelig tone er kommet til uttrykk bl.a. i forfatterens P r i e s t l e y s bøker. Bare Huxley er reist til til California for aa unngaa "den paatrengende krigen" og for i ro og mak aa kunne hengi seg til sine mystiske grublerier. Krigen og dens problemer har mange forfattere tatt opp til behandling. Bl.a. Eric K n i g h t og Richard H i l l a r y har inntrengende spurt seg hvorfor de slaass og om kampen er verd ofrene.
I Russland er alle forfattere bevisst tatt i krigens tjeneste. Men det er ikke bare utenpaaklistret propaganda de serverer. Forfatterne har vært med i krigen, sett lidelsene og den tyske brutaliteten. Det er for dem blitt virkeligheten som de maa gi uttrykk for. Kvalitetmessig staar kanskje bøkene ikke saa høyt, Wanda W a s i l e w s k a s "Järtecknet" f.eks. som har faatt Stalinprisen, skal ikke være noe mesterverk . Men, det er bedre aa unnvære kritikerne enn seiren. Naar man ønske aa maale verdien av russernes arbeider, maa man ikke anvende den almindelige standard for kritikk. Krigen er det sentrale temaet for dem. Bare ett navn rager virkelig opp i nyere russisk litteratur: Mikhail S h o l o k o w, som bl.a. har skrevet "stille flyter Don". Men store talenter er det ikke mange av rundt om i verden ellers heller.
Man kan spørre om litteraturens sansynelige utvikling efter krigen. Det er vanskelig aa svare+ Sansynligvis vil ingen spesiell retning eller linje bli altfor fremherskende. Men som diskusjonsgrunnlag kan vi peke paa noen mulige tendenser: I. Enkelte forfattere vil sikkert flykte fra virkeligheten, haard og barsk som den kan bli, og bevege seg paa grensen mellem drøm og virkelighet. Vi har sett antydninger i William Saroyans romaner og skuespill og i Franz W e r f e l s helgen- og under-roman "Saangen om Bernadotte" og "Lyssna til røsten". 2. Hardkokte, realistiske skildringer fra krigen m.v. vil ogsaa sikkert faa sine representanter. Krigen skaper lett tilsynelatende kolde typer som ikke tør gi følelsene fritt spill. 3. Noen efterkrigslitteratur a la Remarque, Hemingway og Robert Graves efter forrige krig er ikke saa sansynelig. Forfatterne visste denne gangen hvad krigen var. De blev ikke i 1940 desillusjonert av krigens raaskap. 4. Mange vil sikkert kjøre i vei efter den gamle psykoanalytiske oppskrift. Psykoanalysen har uten tvil gitt litteraturen meget verdifulle impulser, men den ramme den trekker opp, kan bli noe for snever. 5. Det er vaart haap og vaar tro at denne krigen vil skape kraftige, folkelige forfattere som - uten at produktene blir litterært mindreverdige- kan hjelpe menneskene i deres bestrebelser for aa bygge opp igjen alt som er blitt ødelagt og gi nytt mot for fremtiden.

SITUASJONEN. Det er interessant i mere enn ett henseende aa legge detaljer til detaljer i den tyske motoffensiven som blev startet søndag paa Vestfrontens centralavsnitt, i det belgiske og luxemburgske grenseomraade, for paa denne maaten aa komme frem til b a k g r u n n e n for den. Da vil en til en viss grad paa forhaand kunne gjøre seg opp en mening, ikke bare om dens operative maal, men ogsaa - og samtidig - faa større oversikt over det samlede strategiske billede av Vestfronten som det fortoner seg ved aarsskiftet 1944-45. Den tyske motoffensiven har i saa henseende gitt bildet større p e r s p e k t i v i tid og rum, og en forstaar paa et vis bedre enn før de alliertes stilling ved inngangen til avgjørelsens aar av denne verdenskrig. For det første maa en ha lov aa slaa fast at den anglo-amerikanske trusselen mot industriomraadene Saar og Ruhr - til tross for en seig og forbitret tysk motstand og kamp om landsbyer og "taktiske kilometre" - maa være langt alvorligere paa det nuværende tidspunkt enn antatt, og at tyskerne for all del forsøker aa tidsforskyve det endelige gjennembrudd baade i Aachen-Køln-feltet og i Nedre Elsass -Saar -omraadet. Det er i erkjennelsen av dette at tyskerne gaar til sin - det faar en vel innrømme, (og muligvis vil denne innrømmelsen føre til et visst skifte i den allierte centralkommando)- overraskende motoffensiv som i løpet av et par dager har ført til betydelige resultater for dem. Men like klart synes det ogsaa aa være at tyskerne paa denne aarstid og med begrenset flystøtte ikke skulle ha noen muligheter for aa tilrive seg det strategiske initiativet som helt siden 6. juni har ligget i de alliertes hender. Meget avhenger her selvsagt av hvor hurtig de allierte motforholdsregler kan bli effektive. General Waizen sier at motoffensiven mangler vekt. Han kunne ogsaa si at den savner de koordinasjonsmuligheter som alle de allierte offensivene har hatt, og som armeene i stor grad har gjort bruk av. I et omraade fra Malmedy til Trier vil et fremstøt - aldri saa meget naturlig flankesikret i det uveisomme skog og fjellterreng - i det vesentligste bare maatte bety at tyskerne søker avlastning i det allierte presset paa de andre avsnittene. Motoffensiven er av defensiv natur, sier Waizen, som sammenligner den med den desperate og mislykkede Kiev(Shåtomir-) motoffensiven tyskerne satte igang høsten -43. Allerede nu, fortsetter generalen - merker en i den tyske propaganda en undertone av advarsel til det tyske folk om ikke aa legge for meget i de operasjonene som er innledet. Motoffensiven skal hindre en alliert Vinteroffensiv, sier generalen videre, muligens stabilisere en gunstigere forsvarslinje for tyskerne. "Times" skriver at offensiven er farlig nok, men i det lange løp kan den falle i de alliertes favør, og vil da bety en katastrofe for den tyske hær.

Meldingene fra Eisenhowers hovedkvarter sier at kampene mellem Mondschau og Søndre Luxemburg fortsetter. Alle detaljer holdes tilbake av den allierte overkommando. De sikkert sterkt sensurerte korrespondentmeldinger forteller om heftige allierte motangrep sør for Mondschau. 6 tyske angrep blev her slaat tilbake tirsdag, men en tysk panserkolonne støter frem. Flere steder - det blir nevnt 4 - har tyskerne oppnaadd gjennembrudd i amerikanernes linjer og avskaaret allierte enheter. Malmedy er erobret av tyskerne, som allerede mandag stod ved Stavelot, 30 km. inne i Belgien. Lenger sør stod de 3 km. øst for Consdorf, 8 km. inne i Luxemburg. For aa r[illegible] skape en farlig trussel mot den allierte Køln-kilen synes et tysk fremstøt St. Vith - Malmedy aa ta retning mot festningsbyen Liege. Det er her satt inn nye rakettbomber, noen er blitt erobret uskadt av de allierte og er blitt undersøkt av eksperter. De er mindre enn V2, men gaar hurtigere enn lyden og er uten vinger. Paa 9. armes avsnitt er det fortsatte opprydninger i gang i Wurm og Müllendorf. Forøvrig intet nytt fra den øvrige Vestfront, som bokstavelig og i overført betydning ligger under et tett taaketeppe i disse dagene.

IDAG slutter vi aarets siste nummer av D.e.L. med et ønske om god jul og godt nyttaar for alle vaare lesere og medarbeidere. Vi haaper at vi faar bringe like "gode nyheter" i det aaret som kommer som i det aaret som gikk. Vi begynte aaret ifjor med et sterkt krav til alle om aa vise personlig og nasjonal DISIPLIN. Det slutter vi ogsaa aaret med: DISIPLIN maa alle vise som arbeider illegalt, men ikke mindre DISIPLIN maa de som staar utenfor aktivt arbeide vise, om dette arbeidet overhodet skal kunne drives. Sky alle betroelser og alt prat. Slaa ned paa tomt skryt og antydninger om at den og den"gjør saant godt arbeide". VÆR ALLTID KLAR OVER AT TYSKERNE KAN FORETA RASSIAER NAARSOMHELST OG HVORSOMHELST. Handl derefter.

Vi kommer igjen, saalenge vi behøvs. Foreløbig sier vi vel møtt til [illegible]en dag, i januar" 1945.

GRESK TRAGEDIE. I Hellas er en vidne til samme sørgelige skuespill som i Belgia, med uro og sammenstøt mellem forskjellige greske grupper, ja, det har endog utviklet seg til kamphandlinger mellem greske friskarer og brittiske styrker som paa den brittiske regjerings ordre har grepet inn for aa opprettholde ro og orden. Den greske uenighet har sin spesielle forhistorie. Motstandsgruppene organisertes og opererte i begynnelsen hver for seg, men blev efterhvert samlet i to hovedorganisasjoner, den ene blev kjent under navnet EDES (begynnelsesbokstavene i de greske ord som betyr "Hellas nasjonale frihetsarme"). Den samarbeidet med kongen og eksilregjeringen, og opptok ogsaa delvis tidligere tilhengere av Metaxas-diktaturet i sine rekker. Den annen hovedgruppen var politisk mer radikal og har hatt et ganske sterkt innslag av kommunister. Den er kjent under navnet EAM ("gresk frihetsfront") og dannet i vaares ogsaa "en politisk komite for nasjonal frigjøring" (PEET). Mens EDES holder paa kongedømmet, er EAM republikansk. De to grupper kom ofte i strid med hverandre, men i mai blev det under ledelse av den greske førsteminister, Papandreu, holdt en konferanse i Libanon som kom til enighet om de politiske spørsmaal, bl.a. blev det fastsatt at folket i valg skulle faa uttale seg om det ønsket kongedømmet gjeninnført eller ikke, og alle partisangrupper blev stillet under felles militær overledelse. Ofte var imidlertid disse gruppene ikke under disiplin, og ogsaa efter frigjøringen i høst, kom det til sammenstøt. Det førte til at regjeringen, her som i Belgien, krevde at friskarene skulle innlevere sine vaaben og la seg innrullere i den regulære arme. Detter er blitt møtt med motstand, de ytterliggaende proklamerte generalstreik, samtidig som det kom til blodige sammenstøt mellem mellem partisaner og regjeringens politi eller brittiske styrker.

Bakgrunnen for den spendte situasjon og urolighetene er naturligvis først og fremst nødstilstanden i Hellas (som i Belgien). Tyskerne har gjennem mer enn tre aar systematisk utplyndret landet slik at folk er døde av sult i hundretusener, og under retretten i høst har de foranstaltet herjinger som ikke gir den totale ødeleggelse i Finnmark noe efter. Før forsyningene utenfra med mat, klær og raavarer kan komme i større maalestokk, er forholdene derfor naturligvis meget vanskelige, og misnøyen gir seg voldsomme utslag. Dertil kommer at Hellas i de siste aar før krigen var styrt diktatorisk av "den sterke mann" Metaxas, slik at det alt paa forhaand var lagret adskillig indrepolitisk konfliktstoff og skapt stor bitterhet blant ofrene for undertrykkelsene. Kongen hadde alliert seg med Metaxas, og det har svekket hans stilling sterkt, rent bortsett fra at striden mellem monarkister og republikkanere alltid har vært skarp i Hellas helt siden forrige verdenskrig. Til dette kommer, som i Belgien, den opphetede atmosfære og den tilbøyelighet til selvtekt som krig og motstandsbevegelse lett kan føre med seg.

Hvem som har rett i selve stridsspørsmaalene er det ikke mulig for oss aa avgjøre med det materiale som er for haanden. Det er mulig at det er reaksjonære krefter som forsøker aa operere bak samlingsregjeringen og de brittiske militærmyndigheter, og det er mulig at EAM-gruppene som nu reiser seg er illojale krefter som forfølger politiske særformaal. Den almindelige politiske stabilitet og modenhet er vel heller ikke saa stor som ønskelig i et som Hellas. Men uansett dette og uansett at vanskenes ansvar i siste instans ligger hos de tyske undertrykkere og utsugere, er det tragisk at greske patrioter og britiske soldater skal dø i indre kamper, og intet kan i den desperate forsyningssituation være mindre egnet til aa rette paa situasjonen enn en generalstreik. Ut fra militære hensyn er det klart at ro og orden maa opprettholdes, og ut fra et demokratisk synspunkt er det en uting at visse grupper innenfor samfunnet forsøker aa trumfe igjennem sine politiske maal ved hjelp av væbnet makt. Det er og blir voldspolitikk, dobbelt beklagelig i et land hvor det er gitt garantier for at spørsmaal om statsform og andre sentrale politiske spørsmaal skal avgjøres ved valg innen 6 maaneder efter frigjøringen - altsaa paa den eneste maate som sømmer seg et demokrati: ved stemmesedlen.